Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 19. decembra 2019*

„Predhodno odločanje – Socialna politika – Varstvo delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca – Direktiva 2008/94/ES – Člen 8 – Dodatno pokojninsko zavarovanje – Varstvo upravičenosti do starostnih prejemkov – Zajamčena minimalna raven varstva – Obveznost nekdanjega delodajalca, da izravna znižanje poklicne pokojnine – Zunanji upravljavec socialnega varstva – Neposredni učinek“

V zadevi C-168/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija) z odločbo z dne 20. februarja 2018, ki je na Sodišče prispela 5. marca 2018, v postopku

Pensions-Sicherungs-Verein VVaG

proti

Güntherju Bauerju,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis, E. Juhász (poročevalec), M. Ilešič in C. Lycourgos, sodniki,

generalni pravobranilec: G. Hogan,

sodni tajnik: D. Dittert, vodja oddelka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 14. februarja 2019,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za Pensions-Sicherungs-Verein VVaG F. Wortmann, Rechtsanwalt,

– za G. Bauerja I. Axler, Rechtsanwältin,

– za nemško vlado sprva T. Henze in R. Kanitz, nato R. Kanitz, agenta,

– za luksemburško vlado D. Holderer in T. Uri, agenta, skupaj s P. Kinschem, avocat,

– za vlado Združenega kraljestva Z. Lavery, agentka, skupaj z J. Coppelom, QC,

* Jezik postopka: nemščina.

– za Evropsko komisijo M. Kellerbauer in B.-R. Killmann, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 8. maja 2019

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca (UL 2008, L 283, str. 36).

2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med Pensions-Sicherungs-Verein VVaG (jamstveni sklad za poklicne pokojnine, v nadaljevanju: PSV) in Güntherjem Bauerjem glede izravnave znižanj zneska prejemkov, ki jih izplačuje pokojninska blagajna.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V uvodni izjavi 3 Direktive 2008/94 je navedeno:

„V primeru plačilne nesposobnosti delodajalca je treba zavarovati delavce in jim zagotoviti minimalno raven zaščite, zlasti jamčiti izplačilo njihovih neporavnanih terjatev ter, kakor tudi hkrati upoštevati, da mora biti gospodarski in socialni razvoj v [Evropski uniji] uravnotežen. V ta namen bi morale države članice ustanoviti organ, ki zagotavlja plačilo neporavnanih terjatev delavcev.“

4 V skladu s členom 1(1) te direktive se ta uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1) te direktive.

5 Člen 8 te direktive določa:

„Države članice zagotovijo potrebne ukrepe za varstvo interesov delavcev in oseb, ki so že zapustili delodajalčevo podjetje ali dejavnost na dan, ko ta postane plačilno nesposoben, v zvezi s priznano ali bodočo upravičenostjo do starostnih prejemkov, vključno z družinskimi prejemki, iz naslova dodatnega pokojninskega podjetniškega [poklicnega] ali medpodjetniškega zavarovanja izven obveznega socialnega zavarovanja.“

6 V skladu s členom 11, prvi odstavek, Direktive 2008/94 ta ne vpliva na pravico držav članic, da uporabljajo ali uvajajo zakone in druge predpise, ki so za delavce ugodnejši.

Nemško pravo

7 Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersversorgung (Betriebsrentengesetz) (zakon o izboljšanju poklicnega pokojninskega zavarovanja) z dne 19. decembra 1974 (BGBl. 1974 I, str. 3610), kot je bil spremenjen z zakonom z dne 17. avgusta 2017 (BGBl. 2017 I, str. 3214) (v nadaljevanju: zakon o poklicnih pokojninah) v členu 1, naslovljenem „Odobritev poklicnega pokojninskega zavarovanja s strani delodajalca“, določa:

„1. Če delodajalec delavcu odobri izplačilo starostne, invalidske ali vdovske pokojnine iz naslova delovnega razmerja (poklicno pokojninsko zavarovanje), veljajo določbe tega zakona. Poklicno pokojninsko zavarovanje lahko izvaja neposredno delodajalec ali ena od organizacij, ki upravljajo pokojninski sistem, navedenih v členu 1b, od (2) do (4). Delodajalec za izplačilo dogovorjenih prejemkov jamči tudi, če ni neposredni izvajalec.

[…]“

8 Člen 1b tega zakona, naslovljen „Varstvo pridobljenih pravic in storitev poklicnega pokojninskega zavarovanja“, ki v odstavkih od 2 do 4 našteva možnosti, ki jih ima delodajalec na področju poklicnega pokojninskega zavarovanja, v bistvu določa, da lahko delodajalec sklene življenjsko zavarovanje za delavca (odstavek 2) ali pa poklicno pokojninsko zavarovanje izvaja pokojninska blagajna ali pokojninski sklad (odstavek 3) ali sklad za socialno varstvo (odstavek 4).

9 Člen 7 navedenega zakona, naslovljen „Obseg jamstva“, določa:

„1. Prejemniki pokojnin in njihove preživele osebe, katerih pravice, ki izhajajo iz neposredne pokojninske zaveze delodajalca, niso izpolnjene, ker je nad sredstvi delodajalca ali njegovo zapuščino uveden postopek zaradi plačilne nesposobnosti, imajo pravico od jamstvenega sklada za primer plačilne nesposobnosti izterjati znesek, ki bi ga na podlagi pokojninske zaveze moral zagotoviti delodajalec, če ne bi bil uveden postopek zaradi plačilne nesposobnosti. […]

[…]“

10 Člen 10 istega zakona, naslovljen „Obveznost plačila prispevkov in računanje prispevkov“, določa:

„1. Sredstva za izvajanje zavarovanja za primere plačilne nesposobnosti se na podlagi javnopravne obveznosti zagotavljajo s prispevki vseh delodajalcev, ki so se zavezali k neposrednemu izvajanju poklicnega pokojninskega zavarovanja ali ki poklicno pokojninsko zavarovanje izvajajo prek instrumenta neposrednega zavarovanja […], sklada za socialno varstvo ali pokojninskega sklada.

[…]

4. Za odločbe, ki jih jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti izda na področju prispevkov, se po analogiji uporabljajo določbe Zivilprozessordnung [(zakonik o civilnem postopku)] o prisilni izvršbi. Izvršilni odpravek izda jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti.

[…]“

11 Člen 14 zakona o poklicnih pokojninah, naslovljen „Jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti“, določa:

„1. Jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti je [PSV]. Ta ima v skladu s sporazumom z dne 22. septembra 2000, sklenjenim med Zvezno republiko Nemčijo in Velikim vojvodstvom Luksemburg o sodelovanju na področju jamstva poklicnega pokojninskega zavarovanja za primer plačilne nesposobnosti tudi jamstveno vlogo glede starostnih prejemkov, ki jih dodelijo luksemburška podjetja.

2. [PSV] je pod bonitetnim nadzorom Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht [(zvezni urad za nadzor finančnih storitev)] […]“

12 Člen 3 Verwaltungs-Vollstreckungsgesetz (zakon o upravni izvršbi) z dne 27. aprila 1953 (BGBl. 1953 I, str. 157), kot je bil spremenjen z zakonom z dne 30. junija 2017 (BGBl. 2017 I, str. 2094), določa:

„1. Izvršilni postopek se zoper dolžnika uvede z odreditvijo izvršitve; izvršilni naslov ni potreben.

2. Pogoj za začetek izvršbe so:

(a) odločba, ki dolžniku nalaga plačilo;

(b) zapadlost plačila;

(c) potek enotedenskega roka od vročitve odločbe, oziroma če terjatev zapade šele po tem datumu, potek enotedenskega roka po nastopu zapadlosti.

3. Pred odreditvijo izvršitve je treba dolžniku v posebnem opominu določiti dodatni rok enega tedna za izpolnitev obveznosti.

4. Izvršitev odredi organ, ki lahko uveljavlja zahtevek.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

13 G. Bauerju je njegov nekdanji delodajalec decembra 2000 odobril poklicno pokojninsko zavarovanje v smislu zakona o poklicnem pokojninskem zavarovanju.

14 To poklicno pokojninsko zavarovanje je zajemalo mesečni dodatek k pokojnini in letno božičnico, ki ju podeli neposredno nekdanji delodajalec, ter rento, ki se podeli v skladu s shemo pokojninske blagajne na podlagi prispevkov tega nekdanjega delodajalca in ki se izplačuje iz Pensionskasse für die Deutsche Wirtschaft (pokojninska blagajna za nemško gospodarstvo, v nadaljevanju: Pensionskasse), ki je medpodjetniški sklad, do prejemkov katerega imajo upravičeni delavci pravico.

15 Pensionskasse se je leta 2003 znašla v gospodarskih težavah in je s soglasjem zveznega urada za nadzor finančnih storitev znižala znesek izplačevanih prejemkov. Tako je Pensionskasse del rente, ki se je izplačeval G. Bauerju in je bil izračunan glede na prispevke njegovega nekdanjega delodajalca ter ki je junija 2003 znašal 599,49 EUR bruto, znižala vsako leto med leti 2003 in 2013, pri čemer je enajst opravljenih znižanj znašalo med 1,40 % in 1,25 %.

16 Skupno je bil med leti 2003 in 2013 znesek mesečne starostne pokojnine, ki ga je G. Bauerju izplačala Pensionskasse, znižan za 13,8 %, kar za zadevno osebo pomeni izgubo v višini 82,74 EUR na mesec in 7,4-odstotno zmanjšanje skupnega zneska pokojninskih prejemkov, do katerih je upravičena na podlagi dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja.

17 Nekdanji delodajalec G. Bauerja je v skladu z obveznostjo jamčevanja, ki izhaja iz nacionalne ureditve, sprva izravnal znižanja pokojninskih prejemkov iz Pensionskasse, saj ta ureditev ne določa druge obveznosti jamčevanja za pokojninske prejemke iz pokojninskih blagajn.

18 Januarja 2012 je bil uveden postopek zaradi plačilne nesposobnosti tega nekdanjega delodajalca.

19 PSV, ki zagotavlja plačila iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja za primer plačilne nesposobnosti delodajalca v Nemčiji in Luksemburgu, je G. Bauerja z odločbo z dne 12. septembra 2012 obvestil, da prevzema mesečno plačilo dodatka k pokojnini v višini 398,90 EUR in letno plačilo božičnice v višini 1451,05 EUR.

20 Ker pa je PSV zavrnil izravnavo znižane starostne pokojnine, ki jo izplačuje Pensionskasse, ta zadevni osebi še naprej izplačuje znižano starostno pokojnino.

21 G. Bauer je s tožbo, ki jo je vložil pri pristojnem prvostopenjskem sodišču, trdil, da mora PSV zaradi postopka zaradi plačilne nesposobnosti, ki se je nanašal na njegovega nekdanjega delodajalca, jamčiti za znižanja, ki vplivajo na prejemke iz Pensionskasse. PSV je trdil, da mu zneska prejemkov, ki jih izplačuje pokojninska blagajna, ni bilo treba jamčiti, če delodajalec zaradi lastne plačilne nesposobnosti ni mogel izpolniti svoje zakonske jamčevalne obveznosti.

22 G. Bauer na prvi stopnji sicer ni uspel, mu je pa bilo ugodeno v postopku s pritožbo.

23 PSV je zadevo predložilo Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče, Nemčija), ki navaja, da je treba v postopku v glavni stvari odločiti o tem, ali je PSV dolžan jamčiti za terjatev, ki jo ima G. Bauer do svojega nekdanjega delodajalca, ker je zadnjenavedeni plačilno nesposoben in zato ne more izpolniti lastne obveznosti jamčevanja za prejemke, ki jih izplačuje Pensionskasse.

24 Predložitveno sodišče poudarja, da se lahko v Nemčiji prejemki iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja dodelijo v skladu z različnimi pravili. Delodajalec lahko na eni strani neposredno sam izplačuje prejemke, ki jih dolguje na podlagi sistema poklicnega pokojninskega zavarovanja svojega podjetja. Na drugi strani lahko navedene prejemke izplačuje prek zunanjih upravljavcev. Delodajalec torej ne zagotavlja nobenih prejemkov, temveč za njihovo izplačevanje poskrbi posredno bodisi prek življenjskega zavarovanja, ki ga je delodajalec sklenil v korist delavca, bodisi prek sklada za socialno varstvo ali pokojninske blagajne, ki ju pooblasti za upravljanje sistema poklicnega pokojninskega zavarovanja svojega podjetja.

25 Kadar delodajalec delavcu dodeli prejemke iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki jih izplačuje zunanji upravljavec pokojninskega sistema, in ti prejemki ne zadoščajo za spoštovanje zavez, ki jih je ta sprejel v razmerju do delavca na podlagi pogodbe o zaposlitvi, nacionalno pravo delodajalcu nalaga obveznost jamčevanja, ki jo mora zagotavljati z lastnim premoženjem. V tem položaju, če je delodajalec plačilno nesposoben, nacionalno pravo za PSV ne določa obveznosti jamčevanja za prejemke, ki jih mora delodajalec izplačati delavcu, ker je pokojninska blagajna znižala znesek izplačanih prejemkov.

26 Na prvem mestu se predložitveno sodišče sprašuje, ali se člen 8 Direktive 2008/94 uporabi v primeru, ko pokojninska blagajna – ne da bi bila sama plačilno nesposobna – zniža znesek izplačanih prejemkov, nekdanji delodajalec pa kljub svoji obveznosti jamčevanja, določeni z nacionalnim pravom, zaradi svoje plačilne nesposobnosti ne more izravnati opravljenih znižanj. Po mnenju tega sodišča v tem primeru obstaja terjatev delavca do njegovega nekdanjega delodajalca, ki izhaja iz delovnega razmerja v smislu člena 1(1) Direktive 2008/94, ker ta terjatev temelji na tem, da ta nekdanji delodajalec dodeli pokojninske prejemke.

27 Na drugem mestu želi predložitveno sodišče, ki pojasnjuje, da v postopku v glavni stvari izgube, ki jih je utrpel nekdanji delavec, ustrezajo le 13,8 % mesečne starostne pokojnine in 7,4 % vseh prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki izhajajo iz pravic, ki jih je ta pridobil na podlagi dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja, izvedeti – upoštevaje obveznost varstva interesov delavcev iz člena 8 Direktive 2008/94 – katere so tiste okoliščine, v katerih je mogoče izgube, ki jih je utrpel nekdanji delavec zaradi plačilne nesposobnosti svojega nekdanjega delodajalca, šteti za očitno

nesorazmerne. Meni, da so potrebna pojasnila glede okoliščin iz točke 35 sodbe z dne 24. novembra 2016, Webb-Sämann (C-454/15, EU:C:2016:891), da bi lahko presodilo, ali je minimalno varstvo, določeno v členu 8 Direktive 2008/94, v postopku v glavni stvari doseženo.

28 Na tretjem mestu predložitveno sodišče poudarja, da če je treba člen 8 Direktive 2008/94 razlagati tako, da postavlja zahtevo, da mora zadevna država članica zagotoviti pravice, ki jih uveljavlja G. Bauer, upoštevnih določb zakona o poklicnem pokojninskem zavarovanju ne more razlagati v skladu s to direktivo. To sodišče se zato sprašuje o neposrednem učinku, ki bi ga lahko imel člen 8 Direktive 2008/94, ki bi G. Bauerju omogočil, da se na to določbo sklicuje neposredno pred njim.

29 Na četrtem mestu, če bi člen 8 Direktive 2008/94 lahko imel neposredne učinke, se predložitveno sodišče sprašuje, ali se lahko ta določba uveljavlja proti jamstvenemu skladu za poklicne pokojnine, kot je PSV.

30 V teh okoliščinah je Bundesarbeitsgericht (zvezno delovno sodišče) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali se člen 8 Direktive [2008/94] uporablja, če prejemke iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja izplačuje medpodjetniški pokojninski sklad, ki ga nadzira zvezni urad za nadzor finančnih storitev, ki je te prejemke v soglasju z nadzornim organom iz finančnih razlogov upravičeno zmanjšal, in delodajalec na podlagi nacionalnega prava sicer jamči za znižanja v razmerju do svojih bivših delavcev, vendar zaradi plačilne nesposobnosti teh znižanih prejemkov ne more izravnati?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Pod katerimi pogoji se izgube, ki so nastale nekdanjemu delavcu v okviru prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja zaradi plačilne nesposobnosti delodajalca, štejejo za očitno nesorazmerne, s čimer so države članice zavezane zagotoviti minimalno varstvo, čeprav bivši delavec prejme najmanj polovico prejemkov iz naslova pridobljenih pokojninskih pravic?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen:

Ali ima člen 8 Direktive [2008/94] neposredni učinek in ta določba v primeru, da država članica te direktive ni prenesla v nacionalno pravo ali je ni prenesla pravilno, posamezniku daje pravice, ki jih ta lahko uveljavlja proti državi članici pred nacionalnimi sodišči?

4. Če je odgovor na tretje vprašanje pritrdilen:

Ali je subjekt zasebnega prava, ki ga je država članica – kar je za delodajalce obvezno – na področju poklicnih pokojnin določila kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca, ki je predmet državnega nadzora finančnih storitev in ki na podlagi javnega prava od delodajalcev pobira prispevke za zavarovanje in lahko kot organ z upravnim aktom vzpostavi pogoje za prisilno izvršitev, javni organ države članice?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

31 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 8 Direktive 2008/94 razlagati tako, da se uporablja za položaj, v katerem delodajalec, ki prejemke iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja zagotavlja prek medpodjetniškega sklada, zaradi plačilne nesposobnosti ne

more jamčiti za izravnave izgub, ki izhajajo iz znižanja prejemkov, ki jih izplačuje ta medpodjetniški sklad, pri čemer je to znižanje odobril zvezni urad za nadzor finančnih storitev, ki nad navedenim skladom izvaja bonitetni nadzor.

32 Glede stvarnega področja uporabe Direktive 2008/94 njen člen 1(1) določa, da se ta direktiva uporablja za terjatve delavcev, ki izhajajo iz pogodb o zaposlitvi ali delovnih razmerij, do delodajalcev, ki so plačilno nesposobni v smislu člena 2(1) te direktive.

33 Člen 8 navedene direktive določa, da države članice zagotovijo potrebne ukrepe za varstvo interesov delavcev, ki so zapustili delodajalčevo podjetje ali dejavnost na dan, ko ta postane plačilno nesposoben, v zvezi s priznano upravičenostjo do starostnih prejemkov iz naslova dodatnega poklicnega ali medpodjetniškega pokojninskega zavarovanja zunaj obveznega socialnega zavarovanja.

34 Ni sporno, da je G. Bauer nekdanji delavec, katerega nekdanji delodajalec je plačilno nesposoben, in da je na dan, ko je ta postal plačilno nesposoben, in zaradi te nesposobnosti prišlo do posega v pridobljene pravice G. Bauerja do starostnih prejemkov, ker ta delodajalec ni več mogel izravnavati znižanj mesečne starostne pokojnine, ki jo izplačuje medpodjetniški sklad, v skladu z obveznostjo jamčevanja za izplačevanje prejemkov iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki jo ima delodajalec na podlagi nacionalnega zakona.

35 Tako so vsebinske zahteve iz člena 8 Direktive 2008/94 izpolnjene, kar pomeni, da se ta člen 8 uporabi za okoliščine, kot so te iz spora o glavni stvari (glej v tem smislu sodbo z dne 25. aprila 2013, Hogan in drugi, C-398/11, EU:C:2013:272, točka 40).

36 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 8 Direktive 2008/94 razlagati tako, da se uporablja za položaj, v katerem delodajalec, ki prejemke iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja zagotavlja prek medpodjetniškega sklada, zaradi plačilne nesposobnosti ne more jamčiti za izravnave izgub, ki izhajajo iz znižanja zneska navedenih prejemkov, ki jih izplačuje ta medpodjetniški sklad, pri čemer je to znižanje odobril zvezni urad za nadzor finančnih storitev, ki nad navedenim skladom izvaja bonitetni nadzor.

Drugo vprašanje

37 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem sprašuje, katere so posebne okoliščine, v katerih je treba za uporabo člena 8 Direktive 2008/94 šteti, da je znižanje zneska prejemkov iz poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki se izplačujejo nekdanjemu delavcu, zaradi plačilne nesposobnosti njegovega nekdanjega delodajalca očitno nesorazmerno in povzroči obveznost držav članic, da zagotovijo minimalno varstvo, čeprav zadevna oseba prejema vsaj polovico zneska prejemkov, ki izhajajo iz njegovih pridobljenih pravic do poklicne starostne pokojnine.

38 Opozoriti je treba, da imajo države članice pri prenosu člena 8 te direktive široko polje proste presoje pri določanju tako mehanizma kot ravni varstva pravic, ki so jih pridobili delavci, do starostnih prejemkov iz naslova dodatnega pokojninskega zavarovanja. Te določbe torej ni mogoče razlagati tako, da zahteva zagotovitev zadevnih pravic v celoti (glej v tem smislu sodbo z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 41).

39 Tako ta člen 8 ne preprečuje, da države članice pri uresničevanju legitimnih gospodarskih in socialnih ciljev zmanjšajo pridobljene pravice delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca, če upoštevajo zlasti načelo sorazmernosti (glej v tem smislu sodbo z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 42).

40 Iz tega izhaja, da morajo države članice v skladu s ciljem Direktive 2008/94 delavcem ob neobstoju kakršne koli delavčeve zlorabe pravic v smislu člena 12 te direktive zagotoviti minimalno varstvo, ki se zahteva s to določbo (glej v tem smislu sodbi z dne 24. novembra 2016, Webb-Sämann, C-454/15, EU:C:2016:891, točka 35, in z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 47).

41 Sodišče je že razsodilo, da je za pravilen prenos člena 8 navedene direktive nujno, da delavec v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca prejme vsaj polovico starostne pokojnine, ki izhaja iz pridobljenih pokojninskih pravic v okviru dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja (glej v tem smislu sodbe z dne 25. januarja 2007, Robins in drugi, C-278/05, EU:C:2007:56, točka 57; z dne 25. aprila 2013, Hogan in drugi, C-398/11, EU:C:2013:272, točka 51; z dne 24. novembra 2016, Webb-Sämann, C-454/15, EU:C:2016:891, točka 35, ter z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 50).

42 Sodišče je poleg tega pojasnilo, da tudi če člen 8 Direktive 2008/94 nalaga minimalno jamstvo v višini polovice starostnih prejemkov, to ne izključuje, da se lahko izgube, nastale delavcu ali nekdanjemu delavcu, v nekaterih okoliščinah štejejo za očitno nesorazmerne ob upoštevanju obveznosti varstva interesov delavcev iz te določbe (glej v tem smislu sodbi z dne 24. novembra 2016, Webb-Sämann, C-454/15, EU:C:2016:891, točka 35, in z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 50).

43 Iz obrazložitvenega memoranduma predloga direktive Sveta o približevanju zakonodaje držav članic o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti njihovega delodajalca z dne 11. aprila 1978 (COM(78) 141 final) je razvidno, da je bil cilj te direktive zagotoviti varstvo v okoliščinah, v katerih obstaja grožnja, da bodo delavec in njegova družina prikrajšani za sredstva za preživljanje. Natančneje, kot je navedeno v tem obrazložitvenem memorandumu, so določbe, ki so zdaj vsebovane v členu 8 Direktive 2008/94, utemeljene z željo zakonodajalca Unije preprečiti posebno težke razmere za delavca zaradi izgube pridobljenih pravic v korist dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja.

44 Iz tega je mogoče sklepati, da je treba znižanje starostnih prejemkov nekdanjega zaposlenega šteti za očitno nesorazmerno, če iz tega znižanja in, odvisno od primera, iz njegovega predvidenega razvoja izhaja, da so možnosti zadevne osebe za zadovoljitev njenih potreb resno prizadete. To naj bi veljalo v primeru znižanja starostnih prejemkov, ki ga utrpi nekdanji delavec, ki že živi ali bi zaradi tega znižanja moral živeti pod pragom tveganja revščine, ki ga je za zadevno državo članico določil Eurostat.

45 Člen 8 Direktive 2008/94 kot obveznost minimalnega varstva zahteva, da država članica nekdanjemu delavcu, ki je izpostavljen takemu znižanju starostnih prejemkov, zagotovi nadomestilo v znesku, ki – ne da bi nujno pokrival vse nastale izgube – vendarle odpravi njihovo očitno nesorazmernost.

46 Glede na zgoraj navedeno je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 8 Direktive 2008/94 razlagati tako, da se znižanje zneska prejemkov iz poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki se izplačujejo nekdanjemu delavcu, zaradi plačilne nesposobnosti njegovega nekdanjega delodajalca šteje za očitno nesorazmerno, čeprav zadevna oseba prejema vsaj polovico zneska prejemkov, ki izhajajo iz njegovih pridobljenih pravic, če ta nekdanji delavec že živi ali bi zaradi tega znižanja moral živeti pod pragom tveganja revščine, ki ga je za zadevno državo članico določil Eurostat.

Tretje in četrto vprašanje

47 Predložitveno sodišče s tretjim in četrtim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, sprašuje, ali ima lahko člen 8 Direktive 2008/94 neposredni učinek, tako da se je nanj mogoče sklicevati v razmerju do subjekta zasebnega prava, ki ga je država določila kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca na področju poklicne pokojnine.

48 Kot je Sodišče že večkrat razsodilo, se lahko pravni subjekti sklicujejo na nepogojne in dovolj natančne določbe direktive zoper državo članico in vse njene organe uprave ter tudi zoper organizacije ali subjekte, ki so pod pristojnostjo oziroma nadzorom države ali ki imajo posebne pristojnosti v primerjavi s tistimi, ki izhajajo iz pravil, ki se uporabljajo za odnose med posamezniki (sodba z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 54 in navedena sodna praksa). Prav tako je z državo mogoče enačiti organizacije ali subjekte, ki jih je neki organ zadolžil za opravljanje nalog v javnem interesu in so jim bile za to dodeljene posebne pristojnosti (sodbi z dne 10. oktobra 2017, Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, točka 34, in z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 55).

49 Preučitev vprašanja, ali je člen 8 Direktive 2008/94 nepogojen in dovolj natančen, mora zajemati tri vidike, in sicer določitev upravičencev do varstva iz te določbe, vsebino tega varstva in identiteto osebe, ki je dolžna zagotoviti to varstvo.

50 Glede upravičencev do varstva, določenega v členu 8 Direktive 2008/94, je iz besedila tega člena jasno razvidno, da je namen te direktive varstvo delavcev in nekdanjih delavcev, ki jih zadeva plačilna nesposobnost njihovega delodajalca ali nekdanjega delodajalca. Zato navedeni člen, kar zadeva določitev upravičencev do jamstva, izpolnjuje pogoja natančnosti in nepogojnosti, potrebna za neposredni učinek določbe direktive (sodba z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 57).

51 Glede vsebine varstva iz člena 8 Direktive 2008/94 je treba spomniti, da je Sodišče poudarilo, da je namen tega člena 8 vsakemu zaposlenemu zagotoviti minimalno varstvo (glej v tem smislu sodbo z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točki 46 in 47 ter navedena sodna praksa).

52 Sodišče je ugotovilo, da navedeni člen 8 v delu, v katerem državam članicam nalaga, da vsakemu posameznemu delavcu brez izjeme zagotovijo nadomestilo v višini najmanj 50 % vrednosti pravic, pridobljenih iz naslova dodatnega poklicnega pokojninskega zavarovanja v primeru plačilne nesposobnosti njegovega delodajalca, vsebuje jasno, natančno in nepogojno obveznost za države članice, katere namen je priznanje pravic posameznikom (glej v tem smislu sodbo z dne 6. septembra 2018, Hampshire, C-17/17, EU:C:2018:674, točka 60).

53 Glede na točki 44 in 45 te sodbe enako velja za zahtevo, da morajo države članice v skladu s členom 8 Direktive 2008/94 prav tako zagotoviti minimalno varstvo nekdanjega delavca, ki je izpostavljen očitno nesorazmernemu znižanju starostnih prejemkov, tako da se posamezniki na to zahtevo lahko neposredno sklicujejo pred nacionalnim sodiščem.

54 Glede identitete osebe, ki je dolžna zagotoviti varstvo iz člena 8 Direktive 2008/94, je iz predložitvene odločbe razvidno, da je zadevna država članica določila PSV kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca na področju poklicne pokojnine. Bonitetni nadzor nad tem subjektom zasebnega prava izvaja javni organ za nadzor finančnih storitev. Poleg tega navedeni subjekt od delodajalcev na podlagi javnega prava pobira obvezne prispevke, potrebne za zavarovanje pred tveganjem plačilne nesposobnosti, in lahko – enako kot javni organ – s sprejetjem upravnega akta vzpostavi pogoje za prisilno izvršitev.

55 Zato se glede na nalogo, za katero je bil PSV pooblaščen, in pogoje, v katerih jo opravlja, ta subjekt razlikuje od posameznikov in ga je treba izenačiti z državo, tako da je proti njemu načeloma mogoče uveljavljati nepogojne in dovolj natančne določbe iz člena 8 Direktive 2008/94.

56 Vendar, kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 96 sklepnih predlogov, bi ta razlaga lahko obveljala le, če je zadevna država članica PSV zaupala obveznost zagotovitve minimalnega varstva na področju starostnih prejemkov, ki jo zahteva ta člen 8, kar mora preveriti predložitveno sodišče. Kot je

namreč razvidno zlasti iz stališč PSV in stališč nemške vlade, naj jamstvo, ki ga mora zagotoviti ta organ, ne bi zajemalo prejemkov, ki jih izplačujejo pokojninske blagajne, kakršne so te v postopku v glavni stvari.

57 Glede na zgoraj navedene razmisleke je treba na tretje in četrto vprašanje odgovoriti, da ima člen 8 Direktive 2008/94, ki določa obveznost minimalnega varstva, lahko neposredni učinek, tako da se je nanj mogoče sklicevati v razmerju do subjekta zasebnega prava, ki ga je država določila kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca na področju poklicne pokojnine, kadar je ta subjekt glede na nalogo, za katero je pooblaščen, in pogoje, v katerih jo opravlja, mogoče izenačiti z državo, če naloga jamčevanja, ki jo ima ta subjekt, dejansko zajema vrste starostnih prejemkov, za katere se zahteva minimalno varstvo iz tega člena 8.

Stroški

58 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

1. **Člen 8 Direktive 2008/94/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o varstvu delavcev v primeru plačilne nesposobnosti delodajalca je treba razlagati tako, da se uporablja za položaj, v katerem delodajalec, ki prejemke iz naslova poklicnega pokojninskega zavarovanja zagotavlja prek medpodjetniškega sklada, zaradi plačilne nesposobnosti ne more jamčiti za izravnave izgub, ki izhajajo iz znižanja zneska navedenih prejemkov, ki jih izplačuje ta medpodjetniški sklad, pri čemer je to znižanje odobril zvezni urad za nadzor finančnih storitev, ki nad navedenim skladom izvaja bonitetni nadzor.**

2. **Člen 8 Direktive 2008/94 je treba razlagati tako, da se znižanje zneska prejemkov iz poklicnega pokojninskega zavarovanja, ki se izplačujejo nekdanjemu delavcu, zaradi plačilne nesposobnosti njegovega nekdanjega delodajalca šteje za očitno nesorazmerno, čeprav zadevna oseba prejema vsaj polovico zneska prejemkov, ki izhajajo iz njegovih pridobljenih pravic, če ta nekdanji delavec že živi ali bi zaradi tega znižanja moral živeti pod pragom tveganja revščine, ki ga je za zadevno državo članico določil Eurostat.**

3. **Člen 8 Direktive 2008/94, ki določa obveznost minimalnega varstva, ima lahko neposredni učinek, tako da se je nanj mogoče sklicevati v razmerju do subjekta zasebnega prava, ki ga je država določila kot jamstveni sklad za primer plačilne nesposobnosti delodajalca na področju poklicne pokojnine, kadar je ta subjekt glede na nalogo, za katero je pooblaščen, in pogoje, v katerih jo opravlja, mogoče izenačiti z državo, če naloga jamčevanja, ki jo ima ta subjekt, dejansko zajema vrste starostnih prejemkov, za katere se zahteva minimalno varstvo iz tega člena 8.**

Podpisi